

Ministerie van Justitie
 DBOB/DIV/OAB/AL-OD
 Dossier WZ31.23/1054906
 Datum 30 SEP. 2008
 Nummer 08/5566709
 Ambt. _____

SvJ/ Dawitav.

**Nederlandse Vereniging
 voor Rechtspraak**

De Staatssecretaris van Justitie
 Mw. mr. N. Albayrak
 Postbus 20301
 2500 EH Den Haag

Door Reg. DSC kopie gezonden
 aan Dawitav

Ontvangen 06/10/08

Datum: 29 september 2008
 Uw kenmerk: 5547457/08/6
 Ons kenmerk: B.2.1.8./1598/BM
 Onderwerp: Advies NVvR over Herziening Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen

L DW

Geachte mevrouw Albayrak,

Bij brief van 16 juni 2008 met bovengenoemd kenmerk heeft u aan de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna te noemen: de NVvR) advies gevraagd over het concept-wetsvoorstel tot wijziging van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR heeft het wetsontwerp bestudeerd en erover een aantal leden van de NVvR geconsulteerd, waarna een préadvies is opgesteld. Het door de Wetenschappelijke Commissie besproken en vastgestelde advies treft u aan in de bijlage bij deze brief.

De NVvR heeft met belangstelling en waardering kennis genomen van het wetsvoorstel tot wijziging van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen. De verbetervoorstellen die op onderdelen worden gedaan, zoals bijvoorbeeld het wettelijk regelen van de time-out voorziening als kort-durende pedagogische maatregel en het verschaffen van een wettelijke basis aan de nachtdetentie, kunnen naar haar oordeel bijdragen aan een betere tenuitvoerlegging van jeugdsancties.

In de uitwerking behoeft het wetsvoorstel op een aantal punten nog verduidelijking of aanpassing. Onduidelijkheden zijn gesignaleerd in: de wettekst van de time-out voorziening, de kwalificatie van bezoek aan de jeugdige, de voorgestelde beklagregeling en de wijze waarop het wetsvoorstel de regeling van de PIJ-maatregel aanpast in verband met het bieden aan verplichte nazorg voor jeugdigen die krachtens een jeugddentie of PIJ-maatregel in een jji hebben verbleven. Verder is opgemerkt dat het twijfelachtig is of de termijn waarbij in uiterlijk drie weken een verblijfsplan voor een jeugdige in de inrichting moet worden opgesteld haalbaar is, daarnaast vraagt de NVvR zich af of toch niet gedifferentieerd zou moeten worden. Gewezen is daarnaast op de wenselijke uitzondering op de leeftijdsgrens van eenentwintig jaar om een jeugdige zijn behandeling in de jji te laten afronden.

Namens het hoofdbestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,
 de Wetenschappelijke Commissie

B.E. Mooijman-Venema
 B.E. Mooijman-Venema
 secretaris

ADVIES

inzake

Nederlandse Vereniging
voor Rechtspraak

Voorstel van wet tot Wijziging van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten, in verband met de aanpassing van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende jeugdsancties.

1. Inleiding

Bij brief van 16 juni 2008 (kenmerk 5547457/08/6) heeft de staatssecretaris van Justitie aan de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna te noemen: de NVvR) advies gevraagd over het voorstel van wet tot Wijziging van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met de aanpassing van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende jeugdsancties.

Het onderhavige advies is voorbereid door een werkgroep van leden van de NVvR en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

2. Korte inhoud van het concept-wetsvoorstel

Met het wetsvoorstel¹ wordt de Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen (Bjj) op onderdelen herzien. De wijzigingsvoorstellen zijn voorgesteld naar aanleiding van het evaluatierapport "Rechten in justitiële jeugdinrichtingen".² Daarnaast hebben de rapporten van de Inspecties Jeugdzorg, Gezondheidszorg, Onderwijs en de Inspectie voor de Sanctietoepassing, "Veiligheid in justitiële jeugdinrichtingen: opdracht met risico's" en het rapport dat kort daarna verscheen van de Algemene Rekenkamer, "Detentie, behandeling en nazorg criminele jeugdigen" tot verbetermaatregelen geleid.³

Het wetsvoorstel regelt een aantal onderwerpen dat betrekking heeft op:

- de pedagogische "time-out" maatregel;
- het stelsel van de aan de directeur voorbehouden beslissingen;
- het verblijf in de groep als uitgangspunt;
- het verblijfsplan;
- de herziening van de procedure van bemiddeling, beklag en beroep;
- het verlofstelsel en het scholings- en trainingsprogramma (stp);
- de bestemming van de justitiële jeugdinrichting;
- het toezicht op de justitiële jeugdinrichting;

¹ Daar waar in het advies wordt gesproken over wetsvoorstel en memorie van toelichting, wordt bedoeld concept-wetsvoorstel en concept-memorie van toelichting. Omwille van de leesbaarheid is er echter voor gekozen om niet telkens het woord concept toe te voegen.

² M.R.Bruning, T. Liefwaard en L.M.Z. Volf, *Rechten in justitiële jeugdinrichtingen. Evaluatie Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen*, Amsterdam: ACK-VU 2004.

³ *Kamerstukken II*, 2006/07, 24587 en 28741, nr. 232 en *Kamerstukken II*, 2007/08, 31215, nrs. 1-2. De Inspecties onderzochten de veiligheid in de inrichtingen. Het eindoordeel van de Inspecties was dat de justitiële jeugdinrichtingen (jji's) en de daaraan verbonden scholen hun opdracht onvoldoende waarmaken en dat te grote risico's worden gelopen op een onveilig leef-, behandel- en werkklimaat. De Algemene Rekenkamer heeft onderzocht hoe het ministerie van Justitie en de jji's uitwerking geven aan de wettelijke eis dat het verblijf in de inrichting dienstbaar moet zijn aan de terugkeer van de jeugdige in de maatschappij. De Algemene Rekenkamer wijst o.a. op de discrepantie tussen beleid en uitvoering. Prioriteit zou gelegd moeten worden bij verhoging van de effectiviteit van het verblijf en de behandeling in jji's.

- het optimaliseren van de tenuitvoerlegging;
- de regeling kind-bij-ouderplaatsing;
- regeling bezoektijden;
- informatieplicht ouders bij straffen;
- wettelijke basis voor nachtdetentie;
- verplichte nazorg na jeugddetentie en Pij-maatregel.

3. Commentaar

3.1 Algemeen

De NVvR heeft met belangstelling en waardering het onderhavige wetsvoorstel gelezen. Zij maakt graag van de gelegenheid gebruik om opmerkingen te maken over een aantal van de bovengenoemde onderwerpen en om enkele vragen te stellen.

3.2 De time-out maatregel

De NVvR heeft met instemming kennis genomen van het wettelijk regelen van de time-out voorziening als kort-durende pedagogische maatregel. De huidige praktijk waarbij de time-out maatregel als ordemaatregel van uitsluiting als bedoeld in artikel 24, derde lid Bjj in verband met artikel 24, eerste lid Bjj wordt opgelegd, wordt in de praktijk als te omslachtig ervaren. Dat beoogd wordt om een personeelslid/groepsleider beslissingsbevoegd te maken zodat hij in plaats van de directeur een time-out maatregel kan op leggen (voorgesteld artikel 4, vijfde lid Bjj in combinatie met artikel 23a, eerste lid Bjj), zal een efficiëntere gang van zaken in de jeugdinrichting kunnen bevorderen.

Het is de NVvR wel opgevallen dat ofschoon bij de time-outvoorziening de gedragsbeïnvloeding van de jeugdige en het leereffect dat van de maatregel uitgaat centraal staan, en niet zoals bij de ordemaatregelen het herstellen van orde en rust in de groep (memorie van toelichting op p.26) de wettekst anders lijkt te impliceren. Door het vooropstellen van de passage: *“indien dit in het belang van de orde of veiligheid van de inrichting dan wel van een ongestoorde tenuitvoerlegging noodzakelijk is”* in voorgesteld artikel 23a, eerste lid sub a Bjj, wordt de indruk gewekt dat het herstellen van de orde en rust in de groep juist de voornaamste reden van de time-out maatregel is, terwijl vanuit de praktijk bekend is dat aan de time-out maatregel in de eerste plaats behoefte is als correctie op storend gedrag. De NVvR meent dat om die reden artikel 23a, eerste lid sub a en sub b Bjj beter verwisseld zouden kunnen worden.

De NVvR wil er tevens op wijzen dat voorkomen moet worden dat de time-out maatregel verwordt tot een maatregel die, vooral in tijden van personeelstekort, zou kunnen worden gebruikt om het verblijf van lastige jongeren in de groep te beperken. In dit licht zouden de commissie van toezicht of de inspectie uit de in artikel 23a, derde lid Bjj bedoelde registratie van de time-out maatregel door de directeur moeten kunnen afleiden of de time-out maatregel overeenkomstig de bedoeling van de wet wordt gebruikt. Het is de NVvR uit de toelichting niet duidelijk geworden of de registratie voldoende inzichtelijk maakt waarvoor de time-out maatregel is opgelegd en aan wie.⁴ De memorie van toelichting zou naar de NVvR meent op dit punt aangevuld moeten worden.

⁴ Bruning, Liefwaard en Volf hebben in noot 146 van het eerdergenoemde rapport “Rechten in justitiële jeugdinrichtingen” ook al aangegeven dat in de memorie van toelichting van de Bjj niet duidelijk omschreven staat wat het register precies is. Het lijkt aannemelijk dat het register deel uitmaakt van het dossier van de jeugdige en onder meer bestemd is voor de controle door de Commissie van Toezicht (Doek & Vlaardingebroek 2001, p.629).

3.3 Het verblijf in de groep als uitgangspunt en de regeling van bezoektijden

Op grond van artikel 22 Bjj verblijft de jeugdige thans tenminste 77 uren per week in groepen waarvan hij tenminste twaalf uren per dag gedurende de week en tenminste acht en half uren per dag gedurende het weekeinde deelneemt aan gemeenschappelijke activiteiten. Voorgesteld wordt om artikel 22 Bjj aan te passen door het aantal van tenminste 77 uren dat de jeugdige in groepen verblijft te vervangen door een normbeschrijving van 77 uren per week. Van deze uren zou de jeugdige tenminste acht en half uur per dag in de groep moeten verblijven of aan gemeenschappelijke activiteiten moeten deelnemen. De normbeschrijving van 77 uren per week zou volgens de memorie van toelichting (p.31) een flexibeler regeling mogelijk moeten maken.

Uit de regeling van bezoektijden is de NVvR gebleken dat ook die regeling flexibeler wordt gemaakt door in artikel 43 Bjj vast te leggen dat ouders de jeugdige in het weekeinde kunnen bezoeken, indien dit vanwege dringende verplichtingen en belemmeringen door de week niet mogelijk is.

Bij de NVvR is allereerst de vraag gerezen of voor deze vergrote flexibiliteit ook extra personeelsbudget wordt vrijgemaakt. Verder vraagt de NVvR zich af hoe bezoek wordt gekwalificeerd. Wordt bezoek beschouwd als deelname aan gemeenschappelijke activiteiten die vervolgens afgetrokken kan worden van de 77 uren per week en wat gebeurt er met jongeren die geen bezoek ontvangen?⁵ De NVvR acht het zeer gewenst dat uitbreiding van de bezoekregeling in het weekeinde plaatsvindt, maar kan zich niet aan de indruk onttrekken dat de uitbreiding van de bezoekregeling in het weekeinde alleen maar mogelijk wordt gemaakt door vermindering van het aantal uren dat de jongere gedurende de week in groepen verblijft.⁶ De normbeschrijving van tenminste 77 uren per week doet wat haar betreft dan ook enigszins gekunsteld aan.

3.4 Het verblijfsplan

Op dit moment hoeven niet voor alle jeugdigen in de inrichting verblijfsplannen opgesteld te worden en kan het voor jeugdigen in behandeling lang duren voor een behandelplan tot stand komt. In het eerdergenoemde rapport van de Algemene Rekenkamer is de aanbeveling gedaan de wettelijke uitgangspunten zodanig aan te passen dat er voor meer groepen jeugdigen en op een eerder moment tijdens het verblijf in de jeugdinrichting, planmatig gewerkt wordt.⁷ Het wetsvoorstel wil hieraan tegemoet komen door voor alle jeugdigen in de inrichting een verblijfsplan op te stellen. De termijn om dit plan op te stellen wordt aangescherpt tot een termijn van uiterlijk drie weken. Het verblijfsplan, en eventueel het behandelplan, dient onderdeel uit te maken van een de jeugdige betreffend trajectplan.

De NVvR acht de zogenaamde trajectbenadering waarbij de inrichting en de ketenpartners die bij de jeugdige zijn betrokken afstemming zoeken over de jeugdige en meer planmatig werken, zeer positief. De NVvR onderkent het belang van het op een eerder moment opstellen van een verblijfsplan voor jeugdigen. Zij betwijfelt echter of de termijn waarbij in uiterlijk drie weken een verblijfsplan dient te worden opgesteld haalbaar is; alleen al het verzamelen van informatie over de jeugdige kost immers al gauw drie weken. Daarnaast vraagt zij zich af of toch niet gedifferentieerd zou moeten worden. Enerzijds zijn er jeugdigen die als vervan-

⁵ Bij de NVvR zijn praktijksituaties bekend waarbij het is voorgekomen dat jeugdigen die geen bezoek ontvangen op hun kamer moesten blijven. Aan die jeugdigen werden dus geen andere gemeenschappelijke activiteiten aangeboden.

⁶ Die indruk is ook ontstaan door de volgende passage op p.31 van de memorie van toelichting: "Anderzijds krijgt de inrichting meer ruimte om bij het vaststellen van een dagprogramma met personele bezetting en de aanwezigheid van behandelaars rekening te houden".

⁷ Kamer II, 2007/08, 31215, nrs. 1-2, p.21.

ging voor een niet naar behoren uitgevoerde taakstraf een kortdurende jeugddetentiestraf dienen uit te zitten, voor welke jeugdigen een sober regime zonder het opstellen van plannen passend lijkt en het de vraag is of dit voor diegenen die drie maanden of korter in de inrichting verblijven wel lonend is. Anderzijds dient er straks veel capaciteit te worden ingezet op het binnen drie weken afronden van een verblijfsplan voor al die andere jeugdigen. Bovendien kan het bij sommige jeugdigen verstandiger zijn om in plaats van eerst te komen tot een verblijfsplan die capaciteit te gebruiken om in plaats daarvan zo spoedig mogelijk een behandelplan op te stellen, of in plaats van een verblijfsplan een voorlopig behandelplan. Die flexibiliteit zou er in de toekomst moeten zijn.

De NVvR merkt nog op dat na 1 januari 2010, wanneer de scheiding tussen strafrechtelijke en civielrechtelijke jeugdigen is voltooid, de trajectplannen mede de civielrechtelijke plaatsingen van jeugdigen in gesloten jeugdzorg dienen te omvatten. De ketenpartners waar in de memorie van toelichting over wordt gesproken betreffen dan, naast de jeugdreclassering en de raad voor de kindbescherming, ook de (gezins)voogdij-instelling.

De NVvR is afzonderlijk advies gevraagd over het voornemen de termen verblijfsplan en behandelplan te vervangen door de term "perspectiefplan". Daarmee zou meer tot uitdrukking worden gebracht dat de tenuitvoerlegging van de jeugdsanctie wordt aangewend voor de opvoeding van de jeugdige en dat deze zoveel als mogelijk dienstbaar is aan de voorbereiding op de terugkeer van de jeugdige in de maatschappij. Op zich is de NVvR positief over de hieraan ten grondslag liggende gedachte. Tegelijkertijd is de NVvR van oordeel dat de bestaande termen verblijfsplan en behandelplan goed bruikbaar zijn. Zij wenst zich daarom niet uit te spreken over de voorgestelde term "perspectiefplan" zonder dat deze term nader is uitgewerkt en haar de meerwaarde van het "perspectiefplan" ten opzichte van het verblijfsplan en het behandelplan duidelijk is geworden.

3.5 Bemiddeling, beklag en beroep

De NVvR kan zich vinden in de procedurevoorstellen die worden gedaan om bemiddeling, beklag en beroep (art. 64, 65 e.v., 74 ev.Bij) te herzien. De voorstellen lijken voor jeugdigen goed te begrijpen en kunnen een einde maken aan wat ook wel de ridiculisering van het beklagrecht voor jeugdigen is genoemd.⁸

De NVvR maakt een kanttekening bij het voorgestelde artikel 65 Bij, waarin de beklagregeling is voorzien. Artikel 65, eerste lid sub m Bij betreft een algemene restcategorie. Bepaald wordt dat de jeugdige bij de beklagcommissie beklag kan doen over een hem betreffende door of namens de directeur genomen beslissing betreffende: *"enige andere beslissing die een beperking inhoudt van een recht dat de jeugdige op grond van een bij of krachtens deze wet of een ieder verbindende bepaling van een in Nederland geldend verdrag toekomt"*. In de memorie van toelichting (p. 34) wordt weliswaar opgemerkt dat deze restcategorie niet limitatief is, maar de NVvR vraagt zich af of deze restcategorie inderdaad alle soorten klachten zou kunnen omvatten. Zo wordt in de praktijk vaak geklaagd over in de was zoekgeraakte kleding of bij overplaatsing van de jeugdige zoekgeraakte kleding of voorwerpen. Ook kan, als de NVvR het goed ziet, straks wel geklaagd worden over de intrekking van verlof, maar niet over de vaststelling van de verlofregeling. Het komt de NVvR voor alsof al deze voorbeelden niet beschouwd kunnen worden als beperking van een recht dat de jeugdige toekomt. De NVvR meent echter dat dergelijke klachten wel zouden moeten vallen onder artikel 65 Bij.

⁸ T.Liefaard, *Ridiculisering van het beklagrecht*, Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht 2004-72, 166-170.

3.6 Het verlofstelsel en het scholings- en trainingsprogramma (stp)

Op pagina 35 van de memorie van toelichting wordt aangegeven dat het onwenselijk is om een stelsel te handhaven waarin de modaliteiten proefverlof en stp zo weinig van elkaar verschillen dat de uitvoeringspraktijk daar niet goed uitvoering aan kan geven. Voorgesteld wordt om de regeling van het proefverlof in het stp te integreren. Beslissingen over deelname aan het stp dienen straks niet langer te worden genomen door de selectiefunctionaris op basis van een aanvraag van de directeur, maar door de directeur met machtiging van de minister van Justitie.

Jeugdigen die in een justitiële jeugdinrichting verblijven of een maatregel tot Plaatsing in een Jeugdinrichting (PIJ-maatregel) opgelegd hebben gekregen komen in aanmerking voor een stp, tenzij de jeugdige een PIJ-maatregel opgelegd heeft gekregen wegens een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens.⁹ In dat geval komt de jeugdige niet in aanmerking voor het stp, maar voor proefverlof.¹⁰ De NVvR vraagt zich of hoe de gebruikelijke duur van het proefverlof moet worden gezien als het onderscheid tussen proefverlof en stp verdwijnt. Verder is de NVvR, met de Algemene Rekenkamer, van oordeel dat de goedkeuringprocedures die thans moeten worden doorlopen een praktisch knelpunt zijn die aan het verlenen van het stp zijn verbonden. De NVvR vraagt zich daarom af wie namens de minister van Justitie straks de machtiging gaat verstrekken. Indien dit net als nu de selectiefunctionaris is dan zal er in de praktijk weinig veranderen, tenzij de selectiefunctionaris voortaan marginaal gaat toetsen. Een nadere toelichting hierover in de memorie van toelichting acht de NVvR gewenst. Uit de memorie van toelichting blijkt voorts dat wordt voorgesteld deelname aan een stp in het kader van de voorlopige hechtenis uit te sluiten (p.36). De NVvR is het daarmee eens en constateert dat in de praktijk het stp tijdens voorlopige hechtenis nu al niet voorkomt en daaraan geen behoefte is naast de mogelijkheid om de voorlopige hechtenis met oplegging van bijzondere voorwaarde te schorsen.¹¹

3.7 De bestemming van de jeugdinrichting

Uit de memorie van toelichting (p. 37) valt op te maken dat het uitgangspunt bij het beleid inzake de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende straffen en maatregelen is dat de flexibiliteit en effectiviteit van de inrichtingen worden vergroot. Zo wordt een situatie gecreëerd, waarin alle jeugdinrichtingen in beginsel een behandeling, of vormen daarvan, kunnen aanbieden. Ook de thans enkel voor opvang bestemde inrichtingen worden geëquipeerd voor het behandelen van jeugdigen. Het schrappen van het onderscheid in behandel- en opvanginrichtingen vergroot ook de kans op een plaatsing in de regio van de jeugdige, hetgeen de NVvR positief acht.

De NVvR merkt op dat er naast deze inrichtingen ook inrichtingen zouden moeten zijn waar juist een sober regime wordt gehanteerd en niet veel wordt gedaan wat lijkt op een behandeling of vormen daarvan. Deze inrichtingen zouden plaats kunnen bieden aan jongeren die bijvoorbeeld hun taakstraf niet uitvoeren. Dergelijke jongeren mogen best merken dat het regime er niet aangenamer op wordt indien een taakstraf niet wordt uitgevoerd.¹²

⁹ Jongeren met een veroordeling tot jeugddetentie komen in aanmerking voor een stp wanneer zij ten minste de helft van hun strafrestant in de inrichting hebben uitgezeten. Het stp duurt minimaal een maand en maximaal drie maanden. Voor jongeren met een PIJ-maatregel van twee jaar duurt een stp hooguit drie maanden, bij een vierjarige maatregel duurt een stp zes maanden.

¹⁰ Het proefverlof kan maximaal één jaar duren. Wanneer de PIJ-maatregel na de aanvang van het proefverlof alsnog verlengd wordt kan het proefverlof de duur van een jaar overschrijden.

¹¹ Zie ook Bruning, Liefaard en Volf, "Rechten in justitiële jeugdinrichtingen", noot 107.

¹² Bijvoorbeeld een tot een werkstraf veroordeelde jeugdige zegt: "Dat werk doe ik niet, laat mij dan maar zitten".

Voor wat betreft de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel in een jeugdinrichting (p.38/39), is er voor gekozen in artikel 8, eerste lid, onderdeel h Bjj te bepalen dat het verblijf van de jeugdige in een jeugdinrichting kan voortduren tot uiterlijk het eenentwintigste levensjaar. Gezien de verschraling in de volwassenendetentie waarin de jeugdige terecht zou komen, acht de NVvR het een goed idee dat de behandeling van de jeugdige tot zijn eenentwintigste in een jji kan worden voortgezet. De NVvR wijst er op dat de strikte formulering het echter onmogelijk maakt dat een jeugdige die op zijn eenentwintigste verjaardag de behandeling vrijwel heeft afgerond in de jji kan blijven, zodat de continuïteit gegarandeerd is. De NVvR denkt daarbij ook aan de jeugdige die functioneert op een niveau dat ligt onder zijn kalenderleeftijd. Een uitzondering op de leeftijdsgrens om de jeugdige zijn behandeling in de jji te laten afronden, lijkt de NVvR wenselijk.

3.8 Nachtdetentie

Nadat enkele jaren is geëxperimenteerd met nachtdetentie als bijzondere vorm van voorlopige hechtenis, is in 2003 in het kader van het actieprogramma "Jeugd terecht" besloten tot landelijke invoering van nachtdetentie voor jeugdigen in de voorlopige hechtenisfase.¹³ Thans wordt voorgesteld een wettelijke basis te verschaffen aan nachtdetentie.

De NVvR wenst allereerst op te merken dat nachtdetentie niet zoals in de memorie van toelichting (p. 45) staat aangegeven een bijzondere voorwaarde is bij schorsing van de voorlopige hechtenis. Nachtdetentie is geen vorm van schorsing, maar een vorm van detentiedifferentiatie. De jeugdige neemt weliswaar overdag deel aan een dagprogramma buiten de inrichting (werk, school, stage of dagbehandeling), maar 's avonds, 's nachts en in het weekend zit hij nog steeds vast in de jeugdinrichting. Omdat voorlopige hechtenis in de vorm van nachtdetentie een beslissing van de rechter is, is het de rechter die beslist of een jeugdige overdag aan een dagprogramma buiten de inrichting mag deelnemen. Het voorgestelde artikel 493, derde lid Wetboek van Strafvordering doet daarmee geen recht aan de praktijk. De jeugdige zit 's avonds, 's nachts en in de weekenden al vast in de inrichting, dat hoeft dus niet in de wet te worden vastgelegd. De NVvR merkt op dat de jeugdige ook overdag in de detentie-inrichting verblijft op de momenten waarop zijn dagprogramma niet is ingevuld met werk, school, stage of dagbehandeling. De NVvR doet derhalve de suggestie om het artikel als volgt te wijzigen: "*bij het bevel tot voorlopige hechtenis kan worden bepaald dat de verdachte gedurende de dag in de gelegenheid wordt gesteld een inrichting als bedoeld in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen dan wel op een andere plaats als bedoeld in de eerste volzin te verlaten voor de daarbij aangegeven doeleinden*".

Hoewel nachtdetentie zowel voor jongens als voor meisjes mogelijk is, heeft het onderzoeksbureau Regioplan laten weten dat in de praktijk onduidelijkheid bestaat over de toepassing van nachtdetentie voor meisjes. Daarover zou helderheid moeten worden geschapen.¹⁴ Nu nachtdetentie in de wet wordt opgenomen, wil de NVvR hiervoor nogmaals aandacht vragen. Datzelfde geldt ook voor de constatering van Regioplan dat nachtdetentie voornamelijk een Randstedelijke faciliteit blijkt te zijn en de aanbeveling om voorzieningen in de steden te creëren geschikt voor de opvang van jeugdigen in nachtdetentie.¹⁵

3.9 Nazorg in een verplicht kader

¹³ Kamer II, 2005/06, 24587 en 28684, nr.186 p.1.

¹⁴ J.Bos, S.C.E.M. Hissel, S.Dekkers en G.H.J. Homburg, *Nachtdetentie voor jeugdigen in de voorlopige hechtenisfase. Onderzoek uitgevoerd door Regioplan Beleidsonderzoek in opdracht van het WODC van het ministerie van Justitie*, Amsterdam mei 2006, p.III.

¹⁵ Ibidem.

Met het wetsvoorstel wordt voorzien in een verplichte vorm van nazorg voor jeugdigen die krachtens een jeugddetentie of PIJ-maatregel in een justitiële jeugdinrichting hebben verbleven.

De NVvR staat zeker positief tegenover verplichte nazorg voor jeugdigen, maar de wijze waarop het wetsvoorstel de regeling van de PIJ-maatregel aanpast in verband met het bieden van deze verplichte nazorg roept nog wel vragen bij haar op. Thans kan een PIJ-maatregel worden opgelegd voor de duur van twee jaar en kan zij ingeval van een geweldsdelict worden verlengd tot maximaal vier jaar. Indien tevens sprake is van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de jeugdige kan de maatregel worden verlengd tot maximaal zes jaar. Voorgesteld wordt nu de PIJ-maatregel van rechtswege voorwaardelijk te beëindigen waarna de jeugdige, in aansluiting op het verblijf in de justitiële jeugdinrichting, wordt begeleid. Minimaal 6 maanden, maar uiterlijk een jaar na de voorwaardelijke beëindiging, beoordeelt de rechter of het voorwaardelijke einde kan worden omgezet in een onvoorwaardelijk einde, dan wel of de nazorg moet voortduren. De rechter kan ingeval de jeugdige zich niet houdt aan de voorwaarden, bevelen dat de jeugdige voor maximaal een jaar wordt teruggeplaatst in de inrichting. De periode waarin op de jeugdige toezicht kan worden uitgeoefend, bedraagt ten hoogste twee jaren. De NVvR begrijpt hieruit dat indien tijdens de verlengde proefperiode aan het eind van het tweede jaar een terugplaatsing wordt bevolen door de rechter voor één jaar, de nazorg-periode van de PIJ-maatregel over het geheel (dus inclusief toezichtperiode én terugplaatsing) maximaal drie jaar kan doorlopen.

De NVvR maakt tot slot graag van de gelegenheid gebruik om de staatssecretaris te attenderen op het tot misverstanden aanleiding gevende artikel 77t, derde lid laatste zin Wetboek van Strafrecht. Zij meent dat het bijna niet anders kan dan dat deze zin in het artikel beoogde om de verlenging onmogelijk te maken van een voorwaardelijk opgelegde PIJ-maatregel ingeval deze tenuitvoer wordt gelegd. In de jurisprudentie¹⁶ is intussen een andere uitleg daaraan gegeven, inhoudende dat een oorspronkelijk voorwaardelijk opgelegde PIJ-maatregel, nadat deze eenmaal tenuitvoer gelegd is geworden, wel verlengd kan worden. Om bij deze jurisprudentie aan te sluiten geeft de NVvR in overweging de laatste zin van artikel 77t, derde lid Wetboek van Strafrecht te schrappen.

4. Conclusie

De NVvR heeft met belangstelling en waardering kennis genomen van het wetsvoorstel tot wijziging van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen. De verbetervoorstellen die op onderdelen worden gedaan, zoals bijvoorbeeld het wettelijk regelen van de time-out voorziening als kort-durende pedagogische maatregel en het verschaffen van een wettelijke basis aan de nachtdetentie, kunnen naar haar oordeel bijdragen aan een betere tenuitvoerlegging van jeugdsancties.

In de uitwerking behoeft het wetsvoorstel op een aantal punten nog verduidelijking of aanpassing. Onduidelijkheden zijn gesignaleerd in: de wettekst van de time-out voorziening, de kwalificatie van bezoek aan de jeugdige, de voorgestelde beklagregeling en de wijze waarop het wetsvoorstel de regeling van de PIJ-maatregel aanpast in verband met het bieden aan verplichte nazorg voor jeugdigen die krachtens een jeugddetentie of PIJ-maatregel in een jji hebben verbleven.

¹⁶ Zie Hof Arnhem 29 september 2003, PIJ 2003/127.

Verder is opgemerkt dat het twijfelachtig is of de termijn waarbij in uiterlijk drie weken een verblijfsplan voor een jeugdige in de inrichting moet worden opgesteld haalbaar is, daarnaast vraagt de NVvR zich af of toch niet gedifferentieerd zou moeten worden. Gewezen is daarnaast op de wenselijke uitzondering op de leeftijdsgrens van eenentwintig jaar om een jeugdige zijn behandeling in de jji te laten afronden.

Den Haag, 29 september 2008

Namens het hoofdbestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,
de Wetenschappelijke Commissie,

F.F. Langemeijer,
Voorzitter

